

Børne Blad

Entered at the post-office at Decorah, Iowa, as second class matter.

Nr. 10.

7de mars. 1897.

23de aarg.

Virginie Demont-Breton

Børneblad

udkommer hver søndag og koster 50 cents for aaret, betalt i forstud. I pakker til en adresse paa over 5 ekspir. leveres det for 40 cents, og over 25 ekspir. for 35 cents. Alt Norge koster det 60 cents.

Penge og bestillinger, samt alt, hvad der angaar erpebitioner, sendes direkte til LUTH. PUB. HOUSE, Decorah, Iowa.

Alt vedkommende redaktionen af bladet sendes til Rev. C. Wulfsberg, Decorah, Iowa.

De unge korsfarere.

En fortælling fra middelalderen.

anburg hedte den lille tyfste ridderborg, der med sine taarne og fløite, sine mure og volde laa omgivet af store skove.

Det var tidlig en deilig somermorgen. Endnu havde ikke klokkerne ringet fra det nærliggende kloster; men ude i skoven sang de muntre fugle sin glade sang, og den letbinde eforn hoppede fra gren til gren, mens morgenvinden satte det friske grønne løv i let bevægelse.

Ogsaa en af borgens beboere var allerede ude. Det var ridder Gerlaks smukke, lyslokkede datter, den fjortenaarsgamle Valborg. Hendes lyst var at færdes i skog og mark, og paa grund af sit gutteagtige ustyrige væsen gjorde hun saa ofte sin mor bedrøbet; men faderen nærrede ingen bekymringer i saa henseende; han glædede sig over sin eneste datters ungdomsmød og vilde ikke høre noget om, at hun tidligere end nødvendigt skulde bindes af noget trykkende baand.

Valborg gik denne morgen længe om i skoven. Hun havde som sedvanlig med en ledsager, som nok kunde beskytte hende, om det var nødvendigt. Det var en stor hund, som hedte „Wolf“.

Bludselig blev hunden staaende og knurrede sagte.

Valborg vendte sig og spurgte leende: „Hvad er ivoen nu, Wolf!“

Hunden løstede hovedet og viste knurrende tænder. Derpaa satte den atter snuden mod marken og sprang bortover gennem det fugtige græs i skoven og lugtede og ligesom søgte efter noget. Tilslidst udstødte den et boldsomt hyl og styrtede afsted uden at bryde sig om, at Valborg gang efter gang raabte efter den.

Nysgjerrig fulgte hun efter hunden og

saar den løbe hen mod en liden skobhytte, som hun selv havde bygget af grene og mos.

Hendes forbauselse over hundens underlige opførsel blev stadig større, jo mere hun nærmede sig hytten. Tilslidst hørte hun en menneskelig stemme, som raabte om hjælp, mens Wolf gjævede og hylte aldeles forfræktelig.

Dette bragte Valborg til at skynde sig hen til hytten, og der mødte hun et uventet syn. En fremmed gut kjæmpede alt, hvad han kunde med hunden, mens en liden pige skreg høit i angst og fortvilelse.

Hurtig som et lyn styrkede Valborg hen til de kjæmpende og fik hunden til at slippe det unge menneske, der havde haft meget vanskelig for at beskytte sig for dens skarpe tænder. Gutten reiste sig; hans venstre arm blødte. Han betragtede en stund med et mørkt blik pigen og hendes hund, men sagde ikke et ord; tilslut gik han hen og begyndte at trøste den unge pige, hvis raab om hjælp nu var forstummet.

„Det gjør ikke noget, Helvig“, sagde han, „Du maa ikke græde.“

Alt dette var for Valborg som en drøm; hun blev staaende og stirre paa de uventede gæster, som hun havde fundet i sin hytte, og det varede en stund, før hun fattede sig saavidt, at hun kunde faa et ord over sine læber.

„Har min hund bidt dig meget ondt?“ spurgte hun i en medlidende tone. „Kom og sølg mig. Jeg ved om en bælt i nærheden. Jeg skal vaske saaret og forbinde det med mit tørklæde.“

Den tiltalte vendte sig mod Valborg og svarte:

„Det er en stug uopdragen hund du har. Den burde aldrig faa lov til at styrte sig over et menneske, uden du vil det. Og hvorfor slaar du den ikke, saa den til en anden gang kan lære at vise bedre opførsel?“

„Na — jeg behøver slet ikke at slaa min hund“, svarte Valborg. Hun søgte sig fornærmet over den tone, hvori gutten omtalte hendes fjære hund. Hun blev ærgerlig og nysgjerrig staaende ved indgangen til hytten og betragte den fremmede pige, der bleg og forgrædt laa paa mosen derinde.

„Ott o, er den stugge hund der endnu?“ spurgte barnet ængstelig.

„Ja, men det gjør ikke noget. Du behøver ikke at være bange“, lod svaret.

Walborg saa, at der begyndte at dryppe mere og mere blod fra guttens arm, og sagde halvt utaalmodig og halvt ængstelig:

„Saa skynd dig nu og lad mig se paa dit saar!“

„Det behøves ikke“, svarte gutten. „Men hvis du kan vise os veien til en landsby eller kloster, vil jeg være dig taknemmelig. Det er bedst, du vil reise dig, lille søster, og at vi gaar videre.“

Den unge pige stod op, men blev forstrækket, da hun nu nærmere fik se, hvor meget hendes bror blødede.

„O Otto!“ hulkede hun. „Hvor stygt den fremme hund har bidt dig. Du kommer til at blive syg og vil kanske dø! Og hvad skal der da blive af mig. Jeg ved hverken vei eller sti og vil aldrig finde frem til det hellige land.“

„Nu skal du ikke græde mere, Helvig. Det er slet ikke saa farligt. Biddet kan ikke være dybt og vil snart gro igjen“, trøstede broderen og greb to smaa hylter, som laa paa jorden.

Walborg betragtede med store øine de to søffende. Vistnok var gutten et helt hoved høiere end hende; alligevel var hun ærgerlig paa ham, fordi han vovede at sige hende imod; det var noget, hun ikke var vant til. Der laa noget saa overlegent, fornemt over hans væsen, og hun maatte lægge merke til det, og hun brændte af nysgjerrighed efter at vide, hvem disse to var, der fremmede og alene vandrede gjennem skoven og talte om det hellige land, som om de tænkte paa at gaa did.

„Vil du nu kanske være saa venlig at vise os veien?“ sagde gutten, idet han greb sin knortekjæp og kastede hylterne over skulderen.

Walborg betænkte sig et øieblik, ubvis om hvad hun skulde gjøre; men sagde saa: „Skal jeg heller ikke saa lov til at vaske og forbinde dit saar?“

„Jo, Otto, lad hende saa lov til det“, bad søsteren og betragtede Walborg med et sky blik.

„Gjerne for mig“, brummede Otto. Han havde ligesom sin søster et blegt tyndt ansigt med store mørke øine og fine træk.

Walborg snakkede alvorlig til Wolf, der imidlertid nu syntes at have vænnet sig til de to søffendes nærværelse og ikke at have nogen fiendtlig hensigt længere. Hun skyndte

sig foran, mens Otto og Helvig langsomt fulgte efter.

De var snart fremme ved bækken. Otto blottede armen, og det viste sig da, at saaret ikke var saa lidet dybt alligevel. Han lagde sig rask ned og vaskede, saa godt han kunde saaret med den venstre haand.

Walborg blev en stund staaende og se paa ham. Derpaa nærmede hun sig ham og sagde:

„Det er dumt af dig selv at ville gjøre, hvad jeg kan gjøre meget bedre. Jeg ved godt, hvorledes man skal stelle saar; jeg har lært det af mor, og hun forstaar det ligesaa godt som nogen lægeknyndig munk.“

Nu greb hun armen, vaskede blodet væk og undersøgte omhyggelig saaret, om der skulde være kommet noget smuds eller nogen traad fra klæderne i det. Derpaa tog hun et tørlæde og forbandt den saarede arm. Det var, ligesom hendes hjerte derved lettede noget; i virkeligheden var hun nemlig meget bedrøvet over det skede og var glad ved at kunne bidrage til at gjøre den gjorte skade god igjen.

Da hun var færdig, sagde hun venlig: „Følg nu med hjem og hvil eder en stund hos os. I har vist gaaet langt og trænger at hvile eder.“

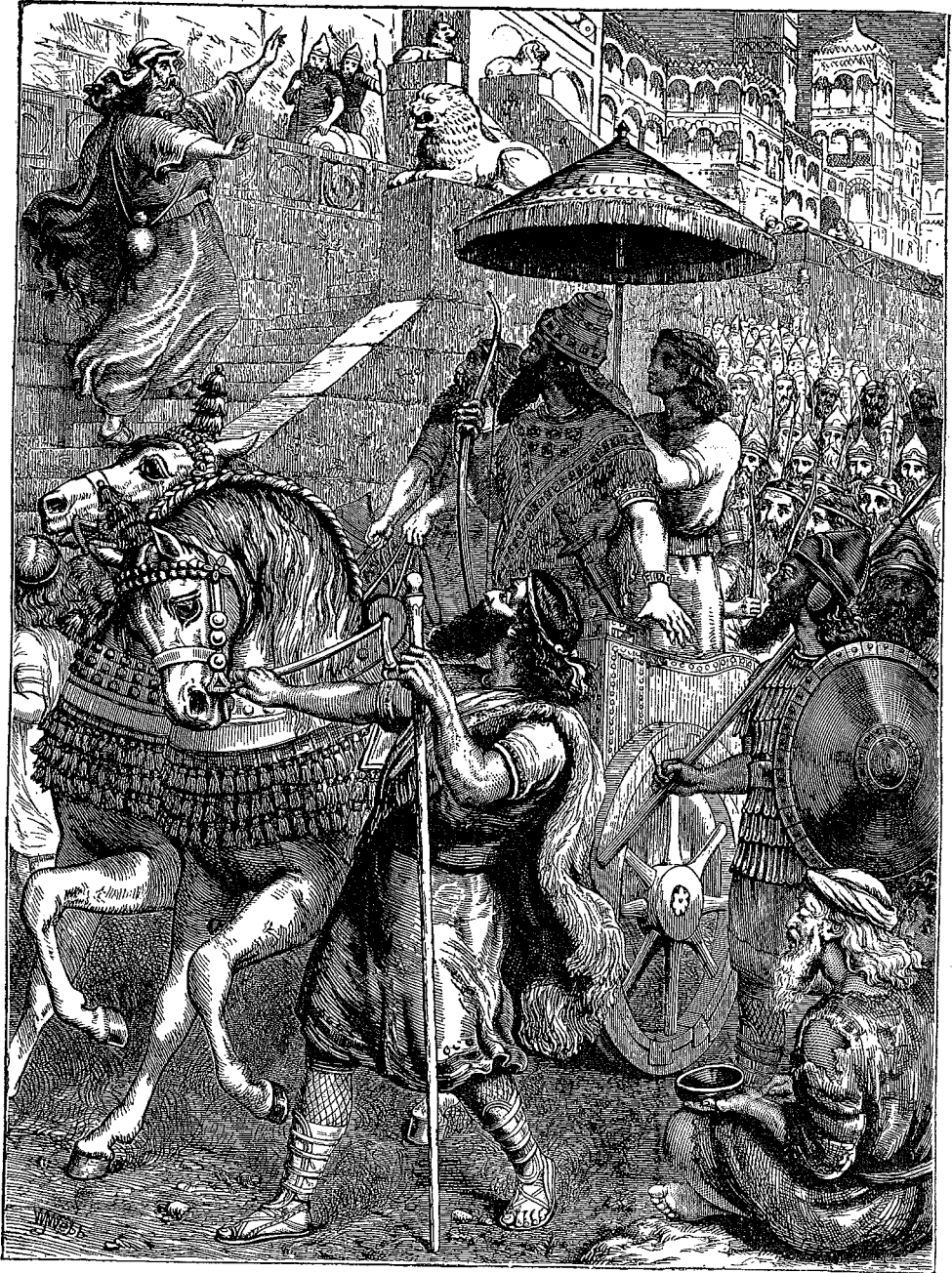
„Vi vil ikke gaa med hende“, svarte Helvig. „Kanskje hun igjen hidser den stygge hund paa dig. Sig hende, Otto, at hun skal gaa; jeg er ræd for hende.“

En brændende rødme steg op i Walborgs kinder.

„Hør ikke paa det dumme barn. Jeg har slet ikke hidset Wolf paa dig, og den vilde heller aldrig have fundet paa at røre eder, hvis den ikke havde fundet eder i min hytte. Der har endnu aldrig nogen anden end Albert og jeg været. — Ja du tror da vel ikke, at det var mig, som hidset hunden paa dig — og —“ hun standsede og tilspøiede forlegen: „Jeg er bedrøvet over, at den har bidt dig.“

„Jeg laa og sov“, sagde Otto. „Hvis jeg havde været vaagen og haft min stot i haanden, skulde den nok ikke have faaet bide mig. — Kom Helvig, lad os følge med den fremmede pige. Hvis det gjør svært ondt i foden din, naar du gaar, skal jeg gjerne bære dig et stykke.“

Walborg traadte imellem dem og sagde i en kort, befalende tone til Helvig: „Jeg skal

Zonas prædiker bod Ninive.

Stolemesteren som haarffjærer.

bære hende, Otto kan ikke gjøre det med sin saarede arm."

Før barnet havde kunnet svare, havde Walborg løftet hende op paa sin kraftige arm og bad Otto at følge med.

(Fortsættes.)

Tre juleaftener i Luthers liv.

Der er forløbet syv aar, og der er atter jul. Prioeren i Augustinerklosteret i Erfurt havde holdt aftenmesssen, hvorefter munkene samlede sig til spiseværelset om en stor kande ædel vin. De fromme herres bægre fyldtes ofte, mens de talte om aandelige ting. Kun en af munkene manglede i kredsen. Den unge bror Martin havde straks efter messen trukket sig tilbage i sin celle og laa nu der paa sine knæ og opsendte inderlige bønner til Gud. Men han sølte ingen trøst efter sine bønner. I hans fredløse hjerte kom der ingen fred, som han dog saa inderlig længtes efter.

Allerede fra barndommen af havde Martin Luther følt en dyb sjælebal over sin synd, og mens han efter sin fars ønske studerede retsvidenskab i Erfurt, havde han dog, følgende en indre drift, studeret mere af middelalderens filosofi og teologi, der ved alle slags spidsfindigheder søgte at bevise den kristne tro. Det uventede syn af en fuldstændig bibel og en kjær vens bratte død i forbindelse med en alvorlig sygdom, der traf ham selv, vakte hos ham en modvilje og ulyst til alt verdsligt arbejde, og han besluttede at hellige sig helt til at tjene Gud.

En julenat aar 1505 bankede den unge magister og anerkjendte universitetslærer paa Augustinerklosterets port og blev munk; men hans haab om indenfor de fredelige mure i virksom hjerlighed og uafsladelig bøn, at finde ro for sin sjæl blev bittert skuffet. Den tanke, at han ikke kunde finde naade hos Gud, sit mere og mere overmagt i hans sjæl og gjorde ham ufigelig angst.

Saa var den indeværende juleaften kommen. Rækkende sine hænder op mod himlen raabte han med en salighedsstørtende sjæls hele alvor: „Herre, jeg slipper dig ikke, før du velsigner mig.“ — Derpaa tog han søben og gjennempistede sit i forveien i høi grad

saarede legeme, saa at han faldt asfægtig om paa gulbet. Nogle af klosterbrødrene, der holdt meget af bror Martin, havde imidlertid besluttet at besøge ham i hans celle. De effede den nidkjære, fromme bror, der, uagtet han var meget lærdere og kundskabsrigere end sine medbrødre, dog aldrig lod dem føle sin overlegenhed, men altid optraadte ydmyg og besked. De var desuden ogsaa glade over hans smukke sang, hvormed han ofte glædede dem. Nu fandt de hans celle tillaaet, og da broder Martin heller ikke svarte paa deres opfordringer om at lukke op, blev de gode munke ængstelige. Til sidst brød de døren op, og de fandt nu deres ven tilshneladende livløs paa gulbet.

„Han er død!“ udbrød en bekmret.

„Nei, han lever“, hvistede en anden, der havde lagt sig ned ved siden af Martin og medlidende havde lagt hans hoved i sit skjød, „han er kun besvimet.“ De rustede i ham, stænkede vand i hans ansigt, men forgjæves.

Da udbrød broder Augustinus: „Lad os prøve paa at vække ham med must. Er han endnu levende saa skal musikken, som han elsker saa meget, nok bringe han til sig selv igjen.“ Han tog den paa væggen hængende lut, og munkene begyndte at synge sagte til hans spil. Kraftigere og mere fuldtoneede lød fangen, og til sidst merkede man en svag støj i den næsten livløse brors legeme. Han aabnede øinene og mumlede: „Jeg hører himmelsk must — o, har Gud tilgivet mig og taget mig til sig i den hellige julenat?“

Munkene blev ved med at synge, saa reiste Martin sig endelig op og kjendte dem.

„Altsaa endnu levende“, hvistede han, „og I, mine venner, har vækket mig. Hav tak for eders hjerlighed og sang. I har givet mig trøst i mit saarede hjerte, og jeg er nu vis paa, at Herren, som troner over stjerne, vil forlade mig syndige menneske min skyld. Han vil velsigne mig og udruste mig til sin stridsmand her paa jorden.“

Og Martin Luther blev Herrens stridsmand; han rensede kirken fra dens misbrug, vantro og afladshandel, og han gjennemførte med en kraft og udholdenhed uden lige sit store reformationsværk.

Men det var en haard og lang kamp. Ofte var han nær ved at forsvile, men ved bøn og sang blev han atter trøstet. Naar han spillede paa sin lut og sang dertil, fyldtes

han atter med glæde og tillid og med et fast haab om, at hans gjerning vilde lykkes.

* * *

Luther øvede flittig musikken i sit eget hjem; i svagheds- og modløshedsstiden bragte den ham vedertvægelse og glæde. — Mange aar er forløbne siden hin juleaften, da Luther i Erfurt vales ved muntenes sang af sin dybe afmagt, og det er atter jul. Fru Katarine, Luthers hjærlichhedsfulde hustru, havde haft meget at lyste med hele dagen igjennem og havde af og til overgivet børnene til den gamle tjenestepiges varetægt. Hun pyntede juletræet i Augustinerklosterets store spisestue; dette kloster var nemlig af kurfyrste Johan overgivet Luther som bolig. Da det blev mørkt, tændte hun de mange vokslys, hun havde prydet granen med, og kaldte nu paa sin mand, der sad i livlig samtale i sit arbejdsbærelse med sine to nysankomne venner og gæster, Filip Melancton og Johan Walter, samt de utaalmodigt ventende børn. Hustruens indbydelse fulgtes af alle. Luther bad en kort, men inderlig bøn, satte sig derpaa med Katarine og sine gæster ved bordet, mens børnene jublende betragtede de gaber, de modtog. Gaverne var hverken talrige eller kostbare, men Luther havde vænnet sine børn til at være taknemlige og glæde sig over lidet. For Johannes og Martin var der smaabøger. Boul fik et gevær, han længe havde ønsket sig; Magdalene fik et ihjstrin, og lille Margrete fik en ny dukke, som hun nu havde travlt med at betragte. Magdalene var et alvorligt, tænksomt barn og var især Johan Walters yndling. Han slog armene om hendes spinkle stikkelse og sagde: „Din far siger, at du synger saa smukt, jeg har derfor taget et nyt oplag af mine aandelige sange med til dig.“ Magdalene takkede venligt, og Luther sagde: „Det er ret, kjære ven, musikken er en halv tugtemesterinde; den gjør folk mildere og sagtmodigere. Man bør især vænne ungdommen til at høre god musik; thi den har en god indsydelse paa deres liv og dannelse. Gib mig luten, Johannes, saa vil vi alle synge en julesang. Men inden Luther fik begyndt, hørtes der sang udenfor huset. Det var fattige skolegutter, der paa den maade bad om en liden julegave. Luther fik taarer i øinene. Fyrrerive aar var forløbne, siden han forfrosen og sulken sang udenfor dørene ligesom disse gutter, da fru Cotta tog

sig saa hjærlich af ham. I inderlig medfølelse for sangerne bad han sin hustru om at kalde dem ind og gibe dem et godt maaltid. Straks efter fyldtes rummet af en stor flare gutter, der med straalende øine nød hjemmets varme og betragtede det smukke juletræ. Luther og hans venner talte hjærlich til dem, og fru Katarine gav dem mad, mens børnene viste dem deres gaver. Men Magdalene lod det ikke blive derved. Hun tog de smukke, røde æbler moderen havde givet hende og puttede dem i de mindste gutters lommer. Da de havde spist, sagde Luther: „Syng endnu en sang for os.“ Med kraftig røst sang børnene en latinisk julesang. Derpaa takkede gutterne og gik videre. „Det var en smuk julesang“, sagde Luther, „den har altid været min yndlingsang, men det tykke folk bør egentlig helst synge en julesang paa det tykke sprog.“ „Men vi eier jo ingen julesalme paa tytt“, indvendte Melancton. I Luthers øine lyste der en stille og hemmelighedsfuld glæde, idet han sagde: „Naa, lad mig saa sørge for at faa en tytt julesang frem.“ Han sad en tid i tausshed og eftertanke, saa tog han sin lut og sang med sin smukke, hjertevindende stemme:

„Fra himlen høit kom budskab her
med nyt til alle fjernt og nær,
godt budskab os nu føres til,
derom vi evig sjunge vil.“

Dybt grebne lyttede de tilstedeværende til sangen. Lilla Margrete, der lænede hovedet mod faderens knæ, havde taarer i øinene. Johan Walter trykkede hjærkelig Luthers haand: „Det var godt, kjære ven; smukke ord til en smuk melodi. Her har du givet alle tykke kristne en dyrebær julegave; jeg er vis paa, at denne sang vil blive lært og sunget længe efter at vor ven er bleven til støv.“

„Gud give det“, svarte Luther.

Harhundreder er forløbne siden denne smukke julesang blev sungen 1538, men Johan Walters ord er blevene opfyldt. Sangen har overlevet tidernes betskling og endnu den dag idag synges andagtsfuld fra utallige læber, naar juletræet tændes:

„Fra himlen høit kom budskab her
med nyt til alle fjernt og nær.“

Nød og hjælp.

Set var dyrtid i landet. Høer havde det været saa daarlig med poteterne. Af den grund kom det til at blive mere end almindelig usjelt for lille Else og hendes moder. En morgen havde de ikke en eneste maddid i hujet, og moderen fandt da paa, at hendes datter skulde gaa til byen og sælge tyrstikker.

Else gik afsted. Det var surt og koldt. Hun havde tynde klæder paa, og vinden gennemisnede hende. Hun var allerede rent forfrosen, da hun naaede frem til byen og begyndte at sælge sine tyrstikker. Det var heller ikke mange, som havde lyst til at købe af hende. Til sidst kom hun til en butik, hvor hun gik ind. Nei, saa meget pent der var derinde! Skjoler og tøier, strømper og sko, tørklæder og luer og saa mange, mange andre ting. Der var ikke et eneste menneske i butikken, og Else blev staaende en stund alene og vente. Det var ikke frit for, at hun hørte en fristende stemme inde i sit bryst, som sagde, at nu vilde det være en let sag at putte et eller andet varmt, godt plag ned i kurven. Men snart blev hun saa forskrækket over sig selv, at hun skyndte sig at komme ud af butikken igjen, saa hurtigt hun kunde.

Atter vandrede hun videre. Da aabnede en dame et vindu og raabte ud til den lille pige, at hun kunde komme op, saa skulde hun saa solgt tyrstikkerne sine. Else lod sig ikke sige dette to gange, men skyndte sig op til damer.

Da hun kom op, bad den venlige frue hende at sætte sig ved ovnen og varme sig, medens tjenestepigen hentede noget kaffe og brød. Na, hvor det smagte det stakkels forfrosne barn! Da Else havde spist, saa meget hun vilde, købte fruuen alle tyrstikkerne; men Else fik ikke lov til at gaa endda. Fruuen bad hende vente endnu lidt. Da saa gik hun ind i et andet værelse og hentede en hel del klæder, som hun lod Else tage paa. Tænke sig til: den lille pige fik nye varme klæder fra top til taa. Hun kunde næsten ikke selv tro, at det var sandt; saa forunderligt syntes hun, det var. Men snart fik hun forklaring paa det hele. Den

snilde frue havde sidet ved vinduet, og da hun fik se hende, syntes hun, at hun lignede saa svært en liden datter, som hun havde mistet. Og straks havde hun besluttet at klæde op det forfrosne barn med nogle af de klæder, som hendes afdøde datter havde brugt.

Var Else bleven forundret, saa blev hendes mor det vist ikke mindre, da hun kom hjem. Og nu fortalte Else alt, baade om fristelsen i butikken og om den snilde frue. Hvorledes jublede ikke moderhjertet ved, hvad barnet fortalte, og tal og pris steg op til ham, som havde holdt sin kjærlige haand over hendes lille kjære datter.

Geografisk gaade.

Forbogsstaverne danner navnet paa en elv i Asien og endebogsstaverne paa en by, begge læste ovenfra nedad.

1. En by i Rusland.
2. En by i Sverige.
3. En elv i Rusland.
4. En elv i Tyskland.

J. Kristiansen.

Talgaade.

4 5 3 faar vi brød af. 4 2 8 er en, vi har fjær 6 7 2 8 4 er søfolt ofte ude i 1 2 3 4 5 8 er der mange af ved Norges kyster. 8 9 10 11 6 5 3 bruger skolegutterne. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 er en by i Norge.

Olivia Austensen.
Brangfos

Gaadespørgsmaal.

Hvorledes gjør man 666 en halv gang større uden at sige noget til?

Die Andersen.
Brøno.

